Livsstil og venøs tromboembolisme

Enkelte livsstilsfaktorer påvirker risikoen for venøse tromboemboliske hendelser.

Venøs tromboembolisme er et samlebegrep for blodpropp i kroppens dype vener (dyp venetrombose og lungeemboli). Vi har god kunnskap om hvordan usunn livsstil øker risikoen for arterielle tromboemboliske sykdommer, men vi vet lite om sammenhengen mellom livsstil og risiko for venøs tromboembolisme.

Studiene i min doktoravhandling er basert på den fjerde Tromsø-undersøkelsen, gjennomført i 1994–95. Alle innbyggerne i Tromsø som var 25 år eller eldre ble invitert, og over 27 000 personer deltok. Informasjon om deltakerne ble samlet gjennom spørreskjema, blodprøver og klinisk undersøkelse. Deltakerne ble fulgt opp til utgangen av 2010, og alle venøse tromboemboliske hendelser i oppfølgingstiden ble registrert.

Totalt alkoholkonsum var ikke assosiert med risiko for venøs tromboembolisme. Det

viste seg imidlertid at økt vinkonsum var assosiert med lavere risiko, mens høyt spritinntak og overdrevent alkoholforbruk var assosiert med en høyere risiko. Vi fant ingen sammenheng mellom kostvaner og risiko for venøs tromboembolisme. Økt fiskekonsum var bare assosiert med en moderat, ikke signifikant lavere risiko, mens tillegg av fiskeolje var assosiert med en halvering av risikoen. Vi fant ingen sammenheng mellom mengde moderat fysisk aktivitet og risiko for venøs tromboembolisme.

Våre funn tyder på at alkoholtyper og drikkemønster, i tillegg til fiskespising, påvirker risikoen for venøs tromboembolisme, mens kostvaner for øvrig og fysisk aktivitet ikke vesentlig påvirker risikoen.

Ida Hansen-Krone
ida.j.hansen-krone@uit.no

Ida Hansen-Krone.
Foto: Andreas Tøllefsen

Disputas

Ida Johanne Hansen-Krone disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Tromsø 17.1.2014. Tittelen på avhandlingen er *Diet, physical activity and venous thromboembolism*.

Genetisk disposisjon for utvikling av preeklampsi

Gener relatert til oksidativt stress, stress i endoplasmatisk retikulum og fettsyremetabolismen kan ha betydning for om gravide utvikler preeklampsi.

Preeklampsi er en av de viktigste årsakene til sykdom og død hos mor og foster. Redusert blodgjennomstrømming i morkaken har en sentral rolle ved utvikling av preeklampsi, og prosesser i den maternelle delen av morkaken kan være avgjørende.

I avhandlingen benyttet vi deciduall morkakevev fra kvinner med preeklampsi og/eller føtal veksthemming og kvinner med normale svangerskap for å se på forskjell i genuttrykk mellom disse gruppene. Videre har vi brukt registerdata for å sammenlikne genvarianter mellom kvinner med preeklampsi og normale svangerskap. Vi har også undersøkt om spesifikke genvarianter på kromosom 2 kan disponere både for preeklampsi og for risikofaktorer for hjerte- og karsykdom.

Analysene av deciduall morkakevev viste at reaksjonsveier relatert til oksidativt stress, stress i endoplasmatisk retikulum og fett-

syremetabolismen kunne knyttes til preeklampsi. Stress i endoplasmatisk retikulum var særlig aktivert ved preeklampsi med føtal veksthemming. Denne gruppen viste også ulikt uttrykk av genet *STOX2*, som kan være en medvirkende årsak til redusert blodgjennomstrømming i morkaken. Videre fant vi at fire genvarianter som tidligere er assosiert med preeklampsi, også kan være assosiert med risikofaktorer for hjerte- og karsykdom.

Identifikasjon av slike gener vil på sikt kunne gi spesifikt tilpasset oppfølging og behandling. Resultatene har bidratt til å underbygge og identifisere noen av de sentrale mekanismene som er knyttet til utviklingen av preeklampsi.

Mari Løset
mari.loset@ntnu.no

Mari Løset.
Foto: Privat

Disputas

Mari Løset disputerte for ph.d.-graden ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet 7.2.2014. Tittelen på avhandlingen er *Genetic predisposition to preeclampsia. Genetic association studies on population-based cohorts and transcriptional studies on decidua basalis tissue*.